

**Projev Alici Sigmund Herákové,
občanské členky Rady vlády pro záležitosti romské menšiny,
u příležitosti Dne památky obětí holocaustu
a předcházení zločinům proti lidskosti
Senát Parlamentu České republiky,
27. ledna 2023**

Vážení přeživší, vážený pane předsedo, senátoři a senátorky, významné osobnosti, je mi velkou ctí, že mohu dnes před Vás předstoupit v Den památky obětí holocaustu a předcházení zločinům proti lidskosti a reprezentovat romskou komunitu.

Každý rok si v tento den připomínáme zbytečné a zruďné utrpení a smrt milionů lidí - mezi nimi také Romů - v nacistických koncentračních táborech. Není slov, která by dokázala zmírnit krutou pravdu. Že se to skutečně stalo. Že i v tento okamžik, jinde na světě, jsou lidé uvězněni v nelidských podmínkách, pro svou etnicitu, pro svůj názor, pro to, kým jsou.

Svou připomínku bych dnes kromě obětí holocaustu věnovala také jejich potomkům. Mechanismy toho, jak se trauma dědí, jak se transgeneračně přenáší, byly již mnohokrát popsány. Rozumíme, co to znamená. Stále je s námi přítomna otázka, jak překonat tak velkou bolest a především - máme vůbec chtít ji překonat?

Vím, kdo by na tuto otázku odpověděl, ne, nemůžeme. Byl to jeden z potomků přeživších, pan Čeněk Růžička, dlouholetý předseda Výboru pro odškodnění romského holocaustu, který zemřel na konci minulého roku. Nemohu dnes opomenout jeho jméno a nejsem jistě jediná, kdo mu právě dnes věnuje své myšlenky. Pan Čeněk Růžička zastupoval první generaci potomků přeživších holocaustu. Stal se ztělesněným hlasem celospolečenského svědomí. Právě proto byl tento hlas neodbytný a nekompromisní - jako svědomí samo.

Budoucnost kráčí pomalu ale jistě a vzory pro romskou komunitu, které byly jistotami našich životů, tu nejsou. Musíme hledat nová slova, vlastní cesty a doplňovat naše vlastní vklady do zdi poznání, naší společné paměti i budoucnosti.

Není to jednoduché, jednu věc ale víme jistě - s minulostí se srovnává lépe než se současností, přestože je traumatická.

Násilí z nenávisti je stále přítomným fenoménem. Chci proto dnes poděkovat všem osobnostem veřejného života, ale také všem - méně známým - jednotlivcům, kteří se nebojí násilí z nenávisti odsoudit, odmítnout ho a reagovat na projevy rasismu a xenofobie. Zkušenosti romské komunity jako celku jsou i nadále často traumatizující.

Společnost je organismus, ať chceme nebo ne - všichni jsme navzájem propojeni. Jednotlivec nemůže mít zodpovědnost za celek. Ale má zodpovědnost sám za sebe. Hledejme odvahu ve svých každodenních životech, odvahu zastat se slabšího a mnohdy také - zastat se sám sebe.

Na bisteraha. Nikdy nezapomeneme.